

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

VÕ THU PHỤNG

**TÁC ĐỘNG CỦA CÁC NHÂN TỐ CẤU THÀNH
HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ ĐẾN HIỆU
QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN ĐIỆN LỰC
VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2016

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

VÕ THU PHỤNG

TÁC ĐỘNG CỦA CÁC NHÂN TỐ CẤU THÀNH HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ ĐẾN HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN ĐIỆN LỰC VIỆT NAM

Chuyên ngành Kế toán

Mã số: 62.34.03.01

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

PGS.TS. TRẦN THỊ GIANG TÂN

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào.

VÕ THU PHỤNG

LỜI CẢM ƠN

Tôi đã viết luận án này trong suốt 5 năm, đó là một thời gian tương đối dài với bao niềm vui và thử thách đối với tôi, luận án này đã không thể hoàn thành nếu thiếu sự động viên, hướng dẫn và hỗ trợ của người thân, cá nhân và tổ chức.

Trước tiên, tôi xin chân thành cảm ơn tập thể quý Thầy Cô thuộc Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh. Từ năm đầu nhập môn với ‘Phương pháp nghiên cứu khoa học’ của Thầy Nguyễn Đình Thọ, ‘Anh văn’ với Thầy Võ Đình Phước, đặc biệt là Thầy Võ Văn Nhị cùng các Thầy Cô Khoa Kế toán - Kiểm toán đã tận tình giảng dạy hướng dẫn tôi hoàn thành các học phần thuộc chương trình đào tạo tiến sĩ của nhà trường. Qua đó, đã giúp tôi có những kiến thức, những kinh nghiệm cần thiết để thực hiện luận án này. Đồng thời, tôi cảm ơn Viện đào tạo Sau đại học đã hỗ trợ tạo điều kiện tốt cho tôi thực hiện chương trình nghiên cứu sinh.

Kế đến, tôi xin bày tỏ sự kính trọng và lòng biết ơn sâu sắc đến Cô Trần Thị Giang Tân, người hướng dẫn khoa học của tôi và Thầy Vũ Hữu Đức. Trong suốt 5 năm qua, Thầy Cô đã tận tình động viên tôi đi qua từng khó khăn trong quá trình thực hiện luận án. Những nhận xét, đánh giá của Thầy Cô, đặc biệt là những gợi ý về hướng giải quyết vấn đề của luận án hết sức quý báu đối với tôi.

Luận án này cũng không thể hoàn thành nếu thiếu sự giúp đỡ của Chủ tịch kiêm Tổng giám đốc Nguyễn Thành Duy cùng tập thể lãnh đạo và các đồng nghiệp thuộc Tổng công ty Điện lực miền Nam, Tổng công ty Điện lực TP.HCM, Tổng công ty miền Bắc, Tổng công ty miền Trung và cơ quan chủ quản EVN đã luôn hỗ trợ và tạo điều kiện cho tôi hoàn thành luận án.

Cuối cùng, tôi luôn biết ơn người mẹ quá cố của tôi, người đã sinh thành dưỡng dục tôi, luôn mong ước tôi tiếp tục con đường học vấn và tất cả những người thân của tôi đã luôn bên cạnh tôi trong những năm tháng tôi viết luận án này.

MỤC LỤC

Trang phụ bìa

Lời cam đoan

Lời cảm ơn

Mục lục

Danh mục viết tắt

Danh mục bảng biểu

Danh mục hình vẽ

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Vấn đề nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Câu hỏi nghiên cứu	3
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	4
5. Phương pháp nghiên cứu	4
6. Đóng góp mới của luận án	5
7. Cấu trúc luận án	7

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC NGHIÊN CỨU TRƯỚC LIÊN QUAN ĐẾN CÁC NHÂN TỐ CỦA KIỂM SOÁT NỘI BỘ ẢNH HƯỞNG ĐẾN TÍNH HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA ĐƠN VỊ

1.1 Các nghiên cứu trước liên quan đến các nhân tố của kiểm soát nội bộ ảnh hưởng đến tính hiệu quả hoạt động của đơn vị	9
1.1.1 Các nghiên cứu trên thế giới	9
1.1.1.1 Nghiên cứu ảnh hưởng của kiểm soát nội bộ đến hiệu quả hoạt động	9
1.1.1.2 Nghiên cứu tác động của từng nhân tố ảnh hưởng đến tính hữu hiệu và hiệu quả của hệ thống kiểm soát nội bộ và ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của đơn vị.....	13

1.1.1.3 Nghiên cứu về đặc điểm chung của các doanh nghiệp có hệ thống kiểm soát nội bộ yếu kém	15
1.1.1.4 Ảnh hưởng của hệ thống kiểm soát nội bộ đến giá trị doanh nghiệp	17
1.1.1.5 Các nghiên cứu liên quan đến cách thức đánh giá kiểm soát nội bộ.	18
1.1.2 Các nghiên cứu ở Việt Nam liên quan đến kiểm soát nội bộ.....	19
1.2 Các báo cáo về kiểm soát nội bộ của các quốc gia trên thế giới	20
12.1 Báo cáo COSO và báo cáo COSO trong lĩnh vực công.....	20
1.2.1.1 Báo cáo COSO	21
1.2.1.2 Báo cáo COSO vận dụng trong lĩnh vực công	22
1.2.2 Báo cáo Turnbull 1999	24
1.2.3 Báo cáo COCO (criteria of Control committee) của Canada.....	25
1.2.4 Tiêu chuẩn MBNQA (The Malcolm Baldrige National Quality ward)	26
1.3 Kết quả đạt được và những vấn đề tiếp tục nghiên cứu	28
1.3.1 Kết quả đạt được.....	28
1.3.2 Các vấn đề tiếp tục nghiên cứu	29

CHƯƠNG 2 CƠ SỞ LÝ THUYẾT

2.1 Tổng quan về kiểm soát nội bộ	30
2.1.1 Lịch sử ra đời và phát triển của kiểm soát nội bộ	30
2.1.2 Các khái niệm	31
2.1.2.1 Kiểm soát nội bộ.....	31
2.1.2.2 Hiệu quả hoạt động.....	34
2.1.3 Báo cáo COSO 2013	36
2.1.3.1 Khuôn mẫu kiểm soát nội bộ theo báo cáo COSO 2013.....	37
2.1.3.2 Công cụ đánh giá hệ thống kiểm soát nội bộ theo báo cáo COSO 2013	39
2.2 Lý thuyết nền tảng về kiểm soát nội bộ và hệ thống kiểm soát nội bộ ..	39
2.2.1 Lý thuyết Chaos	39
2.2.2 Lý thuyết ủy nhiệm	40

2.2.3	Lý thuyết quyền biến.....	41
2.2.4	Lý thuyết doanh nghiệp.....	41
2.2.5	Lý thuyết các bên có quyền lợi và nghĩa vụ liên quan.....	42
2.3	Tổng quan về doanh nghiệp nhà nước.....	44
2.3.1	Đặc điểm DNNN Việt Nam	45
2.3.2	Đặc điểm doanh nghiệp kinh doanh trong lĩnh vực công ích Hoa Kỳ	47
2.3.3	Đặc điểm DNNN Trung Quốc và hiệu quả hoạt động tại các DNNN Trung Quốc.....	48
2.3.4	Thực trạng về hiệu quả hoạt động của DNNN Việt Nam	49

CHƯƠNG 3 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

3.1	Phương pháp nghiên cứu và thu thập dữ liệu.....	53
3.1.1	Phương pháp nghiên cứu	53
3.1.2	Nguồn dữ liệu và phương pháp thu thập dữ liệu	55
3.1.2.1	Nguồn dữ liệu	55
3.1.2.2	Phương pháp thu thập dữ liệu.....	56
3.2	Quy trình phân tích dữ liệu	56
3.2.1	Quy trình phân tích dữ liệu định tính.....	56
3.2.2	Quy trình phân tích dữ liệu định lượng	57
3.3	Quy trình nghiên cứu và mô hình nghiên cứu lý thuyết	61
3.3.1	Quy trình nghiên cứu	61
3.3.2	Mô hình nghiên cứu lý thuyết.....	63

CHƯƠNG 4 PHÂN TÍCH VÀ THẢO LUẬN KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

4.1	Thực trạng về hiệu quả hoạt động và về kiểm soát nội bộ của Tập đoàn Điện lực Việt Nam.....	67
4.1.1	Giới thiệu về EVN	67

4.1.2	Thực trạng về hiệu quả của hoạt động EVN	68
4.1.2.1	Hiệu quả kinh doanh của EVN.....	69
4.1.2.2	Hiệu quả xã hội từ hoạt động của EVN.....	70
4.1.3	Thực trạng về kiểm soát nội bộ của EVN.....	71
4.1.3.1	Môi trường kiểm soát	72
4.1.3.2	Đánh giá rủi ro	75
4.1.3.3	Hoạt động kiểm soát.....	79
4.1.3.4	Thông tin và truyền thông	80
4.1.3.5	Giám sát.....	82
4.2	Khám phá các nhân tố thuộc kiểm soát nội bộ ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của EVN.....	83
4.2.1	Nghiên cứu tài liệu và phỏng vấn	83
4.2.2	Thảo luận kết quả nghiên cứu (định tính).....	88
4.2.3	Kết quả khảo sát và thảo luận các phát hiện trong nghiên cứu định lượng.	96
4.2.3.1	Kết quả thống kê đo lường các nhân tố tác động	96
4.2.3.2	Đánh giá độ tin cậy của thang đo (khảo sát sơ bộ).....	99
4.2.3.2.1	Đánh giá độ tin cậy của thang đo.....	99
4.2.3.2.2	Phân tích EFA	105
4.2.3.3	Nghiên cứu chính thức định lượng	110
4.2.3.3.1	Kiểm định giả thuyết về sự phù hợp của mô hình	112
4.2.3.3.2	Mức độ ảnh hưởng của các nhân tố đến hiệu quả hoạt động của EVN.....	121

CHƯƠNG 5 KẾT LUẬN VÀ ĐỊNH HƯỚNG HOÀN THIỆN HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ NHẪM NÂNG CAO TÍNH HIỆU QUẢ TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA EVN

5.1	Kết quả chính và ý nghĩa của nghiên cứu	125
5.1.1	Tóm tắt kết quả nghiên cứu	125
5.1.2	Ý nghĩa của nghiên cứu.....	129

5.2 Đề xuất quan điểm và định hướng hoàn thiện các nhân tố của hệ thống kiểm soát nội bộ ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của EVN	130
5.2.1 Quan điểm hoàn thiện hệ thống kiểm soát nội bộ	130
5.2.2 Định hướng hoàn thiện hệ thống kiểm soát nội bộ nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của EVN.....	132
5.2.2.1 Định hướng hoàn thiện môi trường kiểm soát.....	132
5.2.2.2 Định hướng hoàn thiện cơ chế đánh giá và đối phó rủi ro	135
5.2.2.3 Định hướng về hoạt động kiểm soát.....	136
5.2.2.4 Định hướng về thông tin và truyền thông.....	137
5.2.2.5 Định hướng cho hoạt động giám sát.....	138
5.3 Hạn chế và hướng nghiên cứu tiếp theo	138
5.4 Kết luận.....	138

Danh mục công trình của tác giả

Tài liệu tham khảo

Phụ lục

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT BẰNG TIẾNG VIỆT

Chữ viết tắt	Tiếng Việt
BCTC	Báo cáo tài chính
ĐGRR	Đánh giá rủi ro
DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
ERP	Hệ thống hoạch định nguồn lực doanh nghiệp
EVN	Tập đoàn Điện lực Việt Nam _ Vietnam Electricity
EVN CPC	Tổng công ty Điện lực miền Trung
EVN HCMPC	Tổng công ty Điện lực thành phố Hồ Chí Minh
EVN NPC	Tổng công ty Điện lực miền Bắc
EVN SPC	Tổng công ty Điện lực miền Nam
GS	Giám sát
HĐKS	Hoạt động kiểm soát
HĐQT	Hội đồng quản trị
HĐTV	Hội đồng thành viên
KSNB	Kiểm soát nội bộ
KTV	Kiểm toán viên
MTKT	Môi trường kiểm soát
QTRR	Quản trị rủi ro
TCTNN	Tổng công ty nhà nước
TĐKTNN	Tập đoàn kinh tế nhà nước
TTTT	Thông tin truyền thông
VTTB	Vật tư thiết bị